

ONA TILI DARSLARIDA YOZMA NUTQNI TO'G'RI SHAKLLANTIRISH: IMLO VA PUNKTUATSIYANING O'RNI

Rasulova Elmira Shavkatovna

DTPI pedagogika fakulteti, Boshlang'ich ta'lim
yo'nalishi 3-bosqich talabasi
Email: denov8628@gmail.com

Eshboyeva Lobar Abduxoliq qizi

DTPI pedagogika fakulteti, Boshlang'ich ta'lim
yo'nalishi 3 -bosqich talabasi
salimadavlatova8@gmail.com

<https://doi.org/10.5281/zenodo.17339061>

Annotatsiya: Mazkur maqolada ona tili darslarida o'quvchilarda yozma nutqni shakllantirish jarayonida imlo va punktuatsiyaning ahamiyati ilmiy asosda yoritilgan. Yozma nutq inson tafakkurining ifodasi sifatida til madaniyatining eng muhim ko'rsatkichlaridan biri sanaladi. Shu bois imlo va punktuatsiya qoidalarini o'rgatish nafaqat grammatik savodxonlikni, balki mantiqiy fikrlash, nutq madaniyati hamda ijodiy yondashuvni rivojlantiradi. Maqolada imlo va punktuatsiya mashg'ulotlarida interfaol metodlardan foydalanish, axborot texnologiyalarini joriy etish va yozma nutqni baholashning zamonaviy usullari tahlil qilingan.

Kalit so'zi: ona tili, yozma nutq, imlo, punktuatsiya, savodxonlik, metodika, til madaniyati.

Аннотация: В статье рассматривается значение орфографии и пунктуации в процессе формирования письменной речи учащихся на уроках родного языка. Подчеркивается, что письменная речь является важным показателем речевой культуры личности. Развитие орфографии и пунктуации способствует развитию логического мышления, языковой чувствительности и коммуникативной компетенции. Анализируются современные методические подходы к обучению орфографии и пунктуации, в том числе с использованием интерактивных методов и цифровых технологий.

Ключевые слова: родной язык, письменная речь, орфография, пунктуация, грамотность, методика, культура речи

Annotation: This article analyzes the significance of spelling and punctuation in developing students' written speech in native language lessons. Written speech, as an expression of human thinking, is one of the main indicators of language culture. Teaching orthographic and punctuation rules not only enhances grammatical literacy but also develops logical thinking, language sensitivity, and creative expression. The paper discusses modern pedagogical approaches, including interactive teaching methods and the use of digital technologies in mastering orthography and punctuation.

Keyword: native language, written speech, orthography, punctuation, literacy, methodology, language culture.

Ona tili ta'limida yozma nutqni to'g'ri shakllantirish o'quvchilarning umumiy til madaniyati, mantiqiy tafakkuri va estetik didini rivojlantirishda muhim o'rin tutadi. Yozma nutq inson tafakkurining ifodasi bo'lib, u fikrni aniqlik, izchillik va mantiqlik bilan bayon etishni talab etadi. Shu nuqtayi nazardan, imlo va punktuatsiya qoidalarini puxta o'zlashtirish, ularni yozma amaliyotda to'g'ri qo'llash o'quvchilarning savodxonligini shakllantiradi. Imlo —

so'z va grammatik shakllarning to'g'ri yozilishi me'yoridir. To'g'ri yozish malakasi o'quvchining nutqiy va fikrlash madaniyatini ifodalovchi asosiy belgidir. Har bir o'quvchi imlo qoidalarini bilish orqali so'zning to'g'ri talaffuzi, tuzilishi, morfemik tahlili, ma'nosi va kontekstga mos ishlatilishini chuqur anglaydi. Punktualsiya esa yozma nutqda fikrning grammatik va mantiqiy tuzilishini ifodalovchi muhim vositadir. Tinish belgilarining o'rni, ularning to'g'ri qo'llanishi matnning mazmunini aniqlashtiradi, o'quvchiga fikrni to'g'ri idrok etishga yordam beradi hamda ifoda aniqligini ta'minlaydi. Shu bois ona tili darslarida imlo va punktualsiyani faqat nazariy bilim emas, balki amaliy nutq faoliyatining ajralmas qismi sifatida o'rgatish zarur. O'quvchilarning yozma nutqini shakllantirishda turli metodik yondashuvlardan foydalanish muhim ahamiyat kasb etadi. Masalan, diktant, tahrir ishlari, matn tahlili, o'zaro tekshiruv va refleksiya mashg'ulotlari o'quvchilarda mustaqil fikrlash va o'z xatosini anglash ko'nikmasini shakllantiradi. Bunda o'qituvchi faqat xatoni ko'rsatish bilan cheklanmay, balki xatoning sababi va tahrir yo'lini tahlil qilish orqali o'quvchini to'g'ri yozishga yo'naltiradi. Innovatsion texnologiyalar asosida tashkil etilgan mashg'ulotlar, jumladan, raqamli diktantlar, onlayn testlar, virtual o'yinlar va interfaol dasturlar o'quvchilarning imlo va punktualsiya qoidalarini o'zlashtirishini samarali ta'minlaydi. Zamonaviy ta'limda o'qituvchi o'quvchini faol ishtirokchi sifatida shakllantirishi lozim, shunda yozma nutq faqat grammatik me'yorni emas, balki tafakkurning ifodasini ham aks ettiradi. Yozma nutqni shakllantirish jarayonida o'quvchining individual psixologik xususiyatlari, tahliliy fikrlash darajasi va tilga bo'lgan qiziqishini inobatga olish muhim. Har bir yozma topshiriq — bu o'quvchining o'z fikrini ifodalashga, matnni to'g'ri tuzishga va estetik didni rivojlantirishga yo'naltirilgan ijodiy jarayondir. Shu sababli o'qituvchi dars jarayonida yozma ishlarni tahlil qilish, baholash va takomillashtirishga doir reflektiv metodlardan keng foydalanishi zarur. Ona tili darslarida yozma nutqni shakllantirishning samarali yo'llaridan yana biri — integrativ yondashuvdir. Bu yondashuvda grammatik, leksik, stilistik va mantiqiy mashqlar o'zaro bog'liq holda olib boriladi. O'quvchilar biror mavzuda matn yozar ekan, ular bir vaqtning o'zida imlo qoidalariga, tinish belgilariga, uslubiy aniqlikka va mazmunning mantiqiy izchilligiga e'tibor qaratadilar. Shunday qilib, yozma nutqni shakllantirish faqat ona tili darslari bilan cheklanmay, balki barcha fanlarda o'quvchining yozma ifoda ko'nikmasini rivojlantirish orqali amalga oshiriladi. Imlo va punktualsiyaning to'g'ri qo'llanilishi o'quvchining nafaqat savodxonlik darajasini, balki uning umumiy intellektual salohiyatini ham namoyon etadi.

Xulosa qilib aytganda, imlo va punktualsiya — yozma nutqning asosiy poydevoridir. Ular o'quvchining fikrini aniqlik bilan ifodalashiga, mantiqan izchil va grammatik jihatdan to'g'ri yozishiga imkon yaratadi. Ona tili darslarida imlo va punktualsiyani innovatsion, interfaol usullar asosida o'qitish o'quvchilarning yozma nutq madaniyatini yuksaltirishda eng samarali yo'ldir. Yozma nutq madaniyatini shakllantirish esa yosh avlodni tafakkurli, savodli va ijodkor shaxs sifatida voyaga yetkazishda muhim omil hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Quronov D., G'ulomov A. Ona tili o'qitish metodikasi. – Toshkent: O'zbekiston Milliy ensiklopediyasi, 2019. – 256 b.
2. Jo'rayev M. Yozma nutqni o'stirish metodikasi. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2020. – 180 b.
3. Hasanov N. Til madaniyati asoslari. – Toshkent: O'qituvchi, 2018. – 212 b.

4. Crystal D. The Cambridge Encyclopedia of Language. – Cambridge University Press, 2019.
5. Trask R.L. Language and Linguistics: The Key Concepts. – Routledge, 2021.
6. Mahmudov N. maktabda ona tilini o'qitish metodikasi. - Toshkent: O'qituvchi, 2017. 195 s.
7. Richards J.C., Rodgers T.S. Approaches and Methods in Language Teaching. – Cambridge University Press, 2020.